

at fordre Høveriet afløst, og i saa Fald vil den Byrde, som Gieren faaer, bliver større, og der vil blive en større Erstatning for Høveriet Affkaffelse at udrede. I det Tilfælde derimod, at et saa stort Antal, som indtil $\frac{1}{3}$ af de høverigjørende Bønder, forlanger Høveriets Affkaffelse, mener jeg, bør Høveriets Værdi bestemmes som et Complex og Erstatningen altsaa være at ansætte som om Høveriet blev afløst for det hele Gods. Men det er en ganske anden Sag, end at ville sige, at nu skal der ogsaa i Virkeligheden afløses for det hele Gods, nu skulle de andre $\frac{2}{3}$ og Gieren tillige være nødt til at affkaffe Høveriet, det er det, som jeg finder urigtigt. Vi skulle ikke gaae et Skridt videre, trods begge Parters Billighed til at forandre indgaaede Contracter; det er allerede nok imod den ene Parts Billie, at forandre indgaaede Contracter, men vi skulle ikke gaae hen og gjøre det mod begge Parters Billie, saameget mindre som der aldeles ikke er nogen Anledning dertil, da det Hele blot beroer paa en forffjellig Beregning. Jeg antager det ikke for saa ubetinget givet i alle Tilfælde, at det ikke kan paa sine Steder være ønskeligt, at Høveriet vedbliver, naar det er en gammel aldrende Mand eller en Enke, der sidder ved en Gaard, og Forholdet er saaledes, at de kunne have megen Interesse ved ikke at gaae ind paa saadanne nye Forhold. Jeg har ikke noget imod, naar Gieren og Fleertallet af Høveribønderne ønske det, maa den Enkelte ogsaa finde sig deri; men naar Høveribønderne ere enige om, at det er bedst at blive ved det Bestaaende, skal man ikke gaae hen og forandre imod begge Parters Billie de indgaaede Contracter. Dette er mine Grunde, hvorfor jeg maa stemme imod denne S.

Ottefen: Jeg vil dog troe, at hvis den ærede Taler var noget mere bekendt med sit eget Land, vilde han rigtignok ikke behøve at hente sine Erfaringer fra andre Lande, og da vilde det ikke være saa meget betænkeligt for ham, at man vilde indrømme den ene Trediedeel Tilladelse til at forlange Høveriets Afsløsning paa hele Godset. Jeg troer vistnok, at Høveriet er en saadan Ting, som man ikke kan ønske bliver længere staaende; jeg troer vist ikke, at der, hvis der kan blive en saadan

Commissiøn, som her er foreslaet, saaledes at man kan stole paa, at den nogenlunde kan opfylde den Forpligtelse, som man ventet af den, skal blive mange høverigjørende Bønder, som ikke skulde ønske, at det affkaffedes, saaat fra den Side man vistnok være temmelig rolig. Jeg vilde nok ønske, at det kunde lade sig gjøre, at Gieren kunde have samme Ret til at forlange Høveriafsløsningen som Høveribønderne; men ved den Ting kunde der maafee være noget Misligt, thi Gieren behøver virkelig ikke til sin Fordeel at faae det afløst, Gieren kan faae sin Avling drevet lige godt, uden at faae sit Høveri afløst; han kan holde en Deel flere Heste og pløie sin Jord eengang mere, end Høveribonden er forpligtet til, og det er jo indført næsten allevegne paa Godserne. Men derimod ligger det i Høveribøndernes Faveur at faae Høvertafsløsning, enten de saa selv skjønne paa det eller ikke; thi det er afgjort, at der ikke kan blive et fuldstændigt godt Avlsbrug indført, hvor Høveri er tilstede, og det er en saa demoraliserende Ting selv for Ungdommen, som voxer op paa Høverigodserne, at jeg troer, at Enhver, som er født og opdraget paa disse, ikke kan Andet, end ønske at det snarest muligt afløses.

N. Sørensen: Til den Sætning af den ærede Deputerede for Maribo Amts 4de District (Monrad), „at Staten giver $\frac{1}{3}$ af Høveribønderne en saadan Magt, som Staten ikke tiltager sig selv“, maa jeg bemærke, at det er Statens Magt og ikke den $\frac{1}{3}$ af Høveribøndernes Magt, her er Tale om; thi inden det kan siges, at $\frac{1}{3}$ af Høveribønderne faaer denne Magt, har Staten ved denne Lov givet dem den Magt, som de ellers ikke havde. Overalt kan man ikke røre ved, at skjelne her enten fra den ene eller den anden Side, uden at finde, at der skeer Indgreb; men hvem gjør da Indgrebet? Det er Staten, som her gjør Indgreb til det Almindeliges Bedste i private Forhold, og derfor er det ene ikke mere et Indgreb end det Andet. Det var med Hensyn dertil.

Angaaende det Forslag, jeg har tilladt mig at stille til § 2, da bestaaer det i, at der maatte blive. . . .